

Medegefinancierd door
de Europese Unie

Factsheet: Pilot Productiestraat Bio Based

Auteur: Petra Boorsma, Biosintrum

Factsheet 3:

Procedures en Wet- & Regelgeving Natte Teelten Hegewarren

1. Inleiding

Dit factsheet geeft een overzicht van de juridische kaders, procedures en besluitvorming rondom de omschakeling van traditioneel agrarisch gebruik naar natte teelten (lisdodde) in de polder Hegewarren.

Achtergrond gebied Hegewarren

Ten opzichte van omliggend gebied is het waterpeil in de polder laag. Daardoor verdroogt natuurgebied De Alde Feanen en oxideert het veen. Hierbij komt CO₂ vrij. De oxidatie van het veen zorgt ervoor dat de bodem daalt, waardoor het waterbeheer van de polder steeds meer investeringen vraagt.

Er is onderzocht of een transitie van het gebied een oplossing biedt voor de problemen die er spelen. Tegelijkertijd zijn kansen voor de polder en omgeving in kaart gebracht, bijvoorbeeld op het gebied van biodiversiteit, klimaatdoelen en toerisme. Dit gebeurde samen met belanghebbenden, onder onafhankelijke leiding. In de hegewarren is gekozen voor het voorkeursalternatief "open en natuurlijk" door PS, gemeente Smallerland en het Wetterskip. In deze variant hebben water, natuur en recreatie de hoofdrol. Hiermee worden de meeste maatschappelijke doelstellingen gerealiseerd. Het lost niet alleen de problemen van nu op, maar ook uitdagingen van de toekomst, bijvoorbeeld als het gaat om klimaatdoelen, de kosten voor het waterbeheer dalen, er is ruimte voor boezemuitbreiding en dit alternatief draagt het meeste bij aan het verminderen van CO₂- en stikstofuitstoot.

Dit besluit volgt uit een co-creatieproces met bewoners en organisaties.

Medegefinancierd door
de Europese Unie

Factsheet: Pilot Productiestraat Bio Based

2. Processtappen

2022

Maart–september 2022: Vaststelling gebiedsontwikkeling en keuze voor ontwikkelrichting Open en Natuurlijk, door Provinciale staten, Wetterskip en de gemeente Smallingerland. Het project Hegewarren valt onder het veenweide programma 2021-2030. Het programma is onderdeel van de nieuwe Omgevingswet waarin het Veenweideprogramma een Omgevingsprogramma in de zin van artikel 3.4 en 3.5 van die wet is.

Het Bestjoerlik Oerlis Feangreide (BOF) onder leiding van de Fryse gedeputeerde is eindverantwoordelijk voor het programma.

Voor de Hegewarren is een werkgroep samengesteld die verantwoordelijk is voor het realiseren en vormgeven van het project waarin jaarlijks een werkplan en een jaarverslag ter vaststelling wordt aangeboden aan de BOF.

2022 Vaststelling project plan Hegewarren met daarin het besluit lisdoddeteeelt te realiseren

2023

16 maart 2023: Aanvraag omgevingsvergunning bij de gemeenten Smallingerland voor het aanleggen van een teeltbed lisdodde (ophogen kades tot +0,5 m). Onder de 0,3 m is de activiteit niet vergunningplichtig, maar dit was ongewenst vanwege bodemkwaliteit en proefzekerheid.

10 mei 2023: Gemeente verlengt wettelijke beslistermijn met 6 weken.

11 juli 2023: Verlening omgevingsvergunning voor het teeltbed lisdodde, doorlooptijd ongeveer 4 maanden

Medegefinancierd door
de Europese Unie

Factsheet: Pilot Productiestraat Bio Based

2024

17 juni 2024: Aanvraag omgevingsvergunning Wetterskip Fryslân voor peilaanpassingen, nieuwe sloten, kades, stuwen en duikers.

15 augustus 2024: Verlening vergunning voor waterpeilverhoging en bijbehorende waterwerken.
Najaar 2024: Realisatie teeltbedden.

3 Wet-en Regelgeving

3.1 Bestemming landbouwgrond

Het perceel (ODG00 E, 954) heeft de bestemming agrarisch/open gebied.

Natte teelt (lisdodde) valt onder landbouwproductie.

Geen omgevingsvergunning nodig voor gewaswijziging zolang gebruik binnen landbouwregels blijft.

3.2 Provinciale Omgevingsvisie Fryslân

Bevat doelen voor landschap, natuur en veenweidegebied.

Ook aandacht voor weidevogelgebieden: natte teelt kan foerageergebied verminderen.

De visie is niet juridisch bindend.

3.3 Gemeentelijk bestemmingsplan

Bestemming: agrarisch met waarden – open gebied.

Vergunningplicht geldt alleen bij wijzigingen van +/- 0,3 m hoogteverschil (ophogen/afgraven). Daarom moest voor de kadeverhoging een vergunning worden aangevraagd.

3.4 Natura 2000 – Alde Feanen

De Hegewarren ligt direct ten zuiden van het Natura2000-gebied.

Activiteiten die mogelijk negatieve effecten veroorzaken (bijv. stikstof, habitatverstoring) vereisen:

Quickscan natuurtoets

Eventueel een Natura 2000-vergunning bij significante effecten.

3.5 Habitatrichtlijn (provincie)

Compensatieplicht bij vermindering van habitat van beschermde soorten.

Voor Hegewarren niet van toepassing verklaard door provincie: geen foerageer- of rustgebieden werden aangetast.

Medegefinancierd door
de Europese Unie

Factsheet: Pilot Productiestraat Bio Based

5. Conclusies

De omschakeling naar natte teelt past binnen het bestaande agrarische gebruik.

Vergunningen waren wel nodig voor fysieke ingrepen zoals kadeverhoging en waterpeilaanpassing.

De nabijheid van Natura2000 vereist altijd natuureffecttoetsing.

6. Kernpunten in één oogopslag

Gebied:	Hegewarren (polder)
Gewas:	Lisdodde (natte teelt)
Belangrijkste vergunningen:	Omgevingsvergunning (kades), Watervergunning/peilbesluit (Wetterskip)
Relevante kaders:	GLB, bestemmingsplan, Natura2000, Habitatrichtlijn, Provinciale Omgevingsvisie

Projectpartners:

Biosintrum

<https://biosintrum.nl>

Stichting Veen Innovatie Polder Hegewarren

<https://vip-hegewarren.frl>

Bouwgroep Dijkstra Draisma

<https://www.bgdd.nl>

Studio Tjeerd Veenhoven

<https://www.tjeerdveenhoven.com>

Jongbloed agro B.V.

<https://voan.nl/leden/onze-leden/jongbloed-agro-bv>

Colofon:

In het project Pilot Productiestraat Bio Based worden de productietechnieken ontwikkeld om gewassen uit de natte teelt te verwerken tot bouwmaterialen. In dit initiatief werken de partners samen aan de waardeketen van de toekomst en dragen zo bij aan de ontwikkeling van een circulaire, bio based economie. Het project wordt mede mogelijk gemaakt door de provincie Fryslân (Openstellingsbesluit GLB-NSP Samenwerking voor innovatie EIP 2024 provincie Fryslân). Informatie & contact: Stichting Biosintrum: <https://biosintrum.nl>